

**UCHWAŁA NR XXXI/263/21
RADY POWIATU WE WŁOCŁAWKU**

z dnia 29 lipca 2021 r.

w sprawie przyjęcia Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie włocławskim na lata 2021-2025.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U z 2020 r. poz. 920 i z 2021 r. poz. 1038) oraz art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie włocławskim na lata 2021-2025, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu we Włocławku.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 29 lipca 2021r.

Przewodniczący Rady

**Zygmunt
Stanisław Wierzowiecki**

**Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie
w powiecie włocławskim na lata 2021-2025.**

**Rozdział 1
Wprowadzenie**

§ 1. Rodzina jest naturalnym środowiskiem prawidłowego wzrostu i rozwoju fizycznego oraz intelektualnego człowieka. Stanowi źródło zaspokojenia wszystkich jego potrzeb, w tym przede wszystkim potrzeby miłości, bezpieczeństwa i akceptacji. Wyraża troskę o dobrostan fizyczny i psychiczny jej członków. Uczy zasad współżycia społecznego i właściwego postępowania, dbania o więzi i relacje międzyludzkie, eksploracji świata. Stanowi o istnieniu człowieka na ziemi. Rodzina jest także źródłem kształtowania się osobowości człowieka, nabywania przez niego różnych umiejętności, bogactwa doświadczeń, rozwoju, aspiracji i zainteresowań. Ponadto, stanowi ona drogę ku osiągnięciu autonomii czy samorealizacji. Uczy odpowiedzialności, pełnienia różnych obowiązków i ról społecznych oraz samodzielnego podejmowania szeregu decyzji w odważnym wkraczaniu w dorosłość. Nie zawsze jednak rodzina jest silną i zjednoczoną komórką społeczeństwa, nieustannie zmagają się z zagrożeniami płynącymi z oddziaływań świata zewnętrznego (postęp, technika, ekonomia, nauka, itp.). Rozwój cywilizacji, pogoń za dobrami materialnymi, presja czasu, mogą zaburzać harmonię ogniska domowego, powodując niepokój o jutro i stając się kolebką różnego rodzaju patologii, w tym także powstawania zjawiska przemocy w rodzinie. Przemoc w rodzinie jest źródłem negatywnych emocji. Rodzi wstyd, poczucie winy, bezsilność czy upokorzenie. Obrazy bogate w przemoc i zachowania agresywne, które możemy zobaczyć w naszym środowisku, często są tematem przekazu telewizyjnego i internetowego. Zmuszają do pogłębionej refleksji i zastanowienia się nad działaniami, które należałoby podjąć w celu prewencji i popularyzacji działań zapobiegawczych występowaniu przemocy w podstawowej komórce polskiego społeczeństwa, jaką jest rodzina. Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki społecznej jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań aspołecznych, grożących patologiami, w tym przemocą domową. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz.1249) nakłada zarówno na gminy, jak i powiaty obowiązek tworzenia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Opracowanie Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie jest wykonaniem nałożonego na powiat obowiązku wynikającego z art. 6 ust. 3 pkt 1 powyższej ustawy. Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie włocławskim na lata 2021-2025 ma służyć wytyczeniu kierunków działań w obszarach profilaktycznych, uprzedzających, interwencyjnych, zabezpieczających, wspierających i korekcyjno-edukacyjnych. Zaplanowane działania są zgodne z Powiatową Strategią rozwiązywania problemów społecznych w powiecie włocławskim na lata 2016-2025 oraz wyznaczonymi kierunkami w dokumentach strategicznych, zarówno krajowych jak i unijnych.

Rozdział 2 Charakterystyka zjawiska przemocy domowej

2.1 Pojęcie przemocy w rodzinie

§ 2. 1. Istnieje wiele definicji przemocy w rodzinie, ale wszystkie z nich zawierają takie elementy jak: działanie zamierzone, intencjonalne, świadome; przewaga sił agresora; wywołanie cierpienia i szkody; działanie skierowane przeciwko członkowi rodziny; działanie z intencją wyrządzenia komuś krzywdy, narzucenia mu władzy, dokonania bezprawnych czynów, godzenia w czyjąś wolność osobistą, naruszenia praw i dóbr osobistych; działanie wykraczające poza społeczne normy, zasady relacji międzyludzkich. Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie - przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (w rozumieniu art. 115 §11 Kodeksu karnego), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

2. Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

- 1) jest intencjonalna – jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
- 2) siły są nierównomierne – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy;
- 3) narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.);
- 4) powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody.

2.2. Rodzaje przemocy

§ 3. 1. Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy pomocy różnych instrumentów:

- 1) przemoc fizyczna (naruszanie nietykalności fizycznej) – celowe uszkodzenie ciała, zadawanie bólu lub groźba uszkodzenia ciała. Skutkiem przemocy fizycznej mogą być złamania, siniaki, rany cięte, poparzenia, obrażenia wewnętrzne, np. popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, wykręcanie rąk, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, rzucanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.;
- 2) zaniedbanie (naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich) – brak zaspokajania podstawowych potrzeb materialnych i emocjonalnych, np. niezapewnianie odpowiedniego jedzenia, ubrań, schronienia, opieki medycznej, bezpieczeństwa;
- 3) przemoc psychiczna/emocjonalna (naruszenie godności osobistej) – powtarzające się poniżanie i ośmieszanie, wciąganie w konflikty, manipulowanie dla własnych celów, brak odpowiedniego wsparcia, uwagi, wymagania i oczekiwania, którym nie można sprostać, np. wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb itp.;
- 4) przemoc seksualna (naruszanie intymności) – wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych itp.;

- 5) przemoc ekonomiczna (naruszanie własności) – odbieranie zarobionych pieniędzy, rzeczy osobistych, niszczenie mienia, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspakajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny itp.

2.3 Fazy przemocy w rodzinie

§ 4. 1. Częste zdziwienie budzi fakt długotrwałego pozostawiania osób doznających przemocy w zależności od sprawcy. Tymczasem ma na to wpływ wiele czynników. Należą do nich: sytuacja społeczna, postawy osób trzecich, mity i stereotypy na temat przemocy uwewnętrznione przez same ofiary, wreszcie specyficzne mechanizmy przemocy, które odbierają siły osobom pokrzywdzonym i utrudniają wyjście z przemocy. Zaobserwowano, że przemoc domowa zwykle powtarza się według zauważalnej prawidłowości zwanej cyklem przemocy. Cykl składa się z trzech następujących po sobie faz:

- 1) Faza narastania napięcia - Początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia oraz nasilające się sytuacje konfliktowe. Osoba stosująca przemoc jest stale poirytowana, napięta, często robi awantury z byle powodu, prowokuje kłótnie. Reakcjami ofiar przemocy na taką sytuację w domu jest najczęściej uspokajanie atmosfery, spełnianie wszelkich zachcianek, przeproszanie sprawcy „na wszelki wypadek”.
- 2) Faza gwałtownej przemocy - W tej fazie osoba stosująca przemoc staje się gwałtowna, wpada w szał. Eksplozję wywołuje zazwyczaj jakiś drobiazg, np. lekkie opóźnienie posiłku. Skutki użytej przemocy mogą być różne – podbite oko, połamane kości, obrażenia wewnętrzne, poronienie, śmierć. Najczęściej w tej fazie ofiary decydują się wezwać policję lub szukać pomocy gdzie indziej. Po zakończeniu wybuchu przemocy, ofiara jest w stanie szoku. Nie może uwierzyć, że to się na prawdę stało. Odczuwa wstyd i przerażenie. Jest oszołomiona. Staje się apatyczna, traci ochotę do życia, odczuwa złość i bezradność.
- 3) Faza miodowego miesiąca - To faza skruchy i okazywania miłości. Sprawca szczerze żałuje tego, co zrobił, okazuje skruchę i obiecuje, że to się nigdy nie powtórzy. Stara się znaleźć jakieś wytłumaczenie dla tego, co zrobił i przekonuje ofiarę, że to był jednorazowy, wyjątkowy incydent, który już się nigdy nie zdarzy. Staje się znowu podobny do tego, jaki był na początku znajomości. Przynosi kwiaty, prezenty, zachowuje się jakby przemoc nigdy nie miała miejsca. Rozmawia z ofiarą, dzieli się swoimi przeżyciami, obiecuje, że nigdy już jej nie skrzywdzi. Dba o ofiarę spędza z nią czas i utrzymuje bardzo satysfakcjonujące kontakty seksualne. Sprawca i ofiara zachowują się jak świeżo zakochana para. Ofiara zaczyna wierzyć w to, że partner się zmienił i że przemoc była jedynie incydentem. Faza miodowego miesiąca przemija. Po jakimś czasie napięcie znowu powraca i cały cykl przemocy powtarza się. Prawdziwe zagrożenie, jakie niesie ze sobą faza miodowego miesiąca jest związane z tym, że przemoc w następnym cyklu jest zazwyczaj gwałtowniejsza.

2. Cykliczność przemocy sprawia, że ofiarom trudno jest podjąć działania mające na celu zatrzymanie przemocy. Przemoc można spotkać w różnych domach we wszystkich zakątkach świata. Ofiarami przemocy w rodzinie mogą być kobiety, mężczyźni, młodzi lub starzy, bogaci albo biedni, pochodzący ze wszystkich warstw społecznych i o różnych wpływach politycznych. Badania wykazują jednak, że prawdopodobieństwo jej wystąpienia wzrasta w tych środowiskach, gdzie obserwowane jest nasilenie zjawisk patologicznych np. alkoholizmu, narkomanii, przestępczości, w rodzinach zdeintegrowanych i dysfunkcyjnych, a także w rodzinach dotkniętych bezrobociem i biedą w różnych jej odmianach. Aktualny, wiarygodny wymiar zjawiska przemocy domowej nigdy nie będzie dokładnie znany ale jasne jest, że przemoc składa się na sytuację wielu rodzin na całym świecie.

2.4 Kobieta ofiarą przemocy w rodzinie

§ 5. Dlaczego to kobieta głównie jest ofiarą przemocy w rodzinie? Jak wskazują dane z instytucji pomocy społecznej, to głównie płeć żeńska doświadcza powyższego zjawiska. Może być wiele przyczyn tego faktu. Kobieta wiodąca życie ze sprawcą przemocy jest często zależna materialnie od niego, podporządkowana, uległa, będąca w nielicznych kontaktach z innymi ludźmi. Często tłumaczy zachowanie partnera jego nastrojem, przykrościami, których doznał na przykład w pracy lub przeżyciami z jego dzieciństwa. Przestraszona, z poczuciem własnej niemocy i bezwartościowości z głębokim przeświadczeniem, że zasługuje na to, co ją spotyka, uważa, że nie ma wyjścia z sytuacji. Jednakże z drugiej strony nie może znieść dłużej agresji partnera, szybko tłumaczy sobie, że to ostatnie pobicie. Wstydzi się mówić o swoim związku i sposobie traktowania jej przez partnera. Krańcowo zależna emocjonalnie od partnera nie wyobraża sobie życia poza związkiem, ale też nie wyobraża sobie dalszego życia z nim. Kobieta będąca ofiarą przemocy może być również niezdolna do samoobrony w sytuacji, gdy jest chora, ciężarna, niepełnosprawna fizycznie, upośledzona umysłowo czy chora psychicznie. Biorąc pod uwagę złożoność zjawiska przemocy, osoby dotknięte przemocą, w tym kobiety, wymagają długoterminowej, specjalistycznej opieki.

2.5. Przemoc w rodzinie wobec dzieci

§ 6. Przemoc wobec dzieci niesie poważne konsekwencje w ich życiu teraźniejszym, jak i w dorosłości. Stąd bardzo ważne jest rozpoznanie symptomów stosowania różnych form przemocy wobec dzieci, zapewnienie im właściwej opieki i ochrony ich praw. Konieczna jest znajomość form i skali przemocy. Dzieci wychowujące się w rodzinach gdzie występuje przemoc narażone są na dwa rodzaje traumatycznych doświadczeń. Pierwsze dotyczy dzieci, które są bezpośrednimi ofiarami przemocy, drugie zaś dzieci, które są świadkami przemocy. Na podwójne niebezpieczeństwo narażone są dzieci, które same doświadczają przemocy i są jej świadkami. Wiele dzieci bezpośrednio staje się ofiarami przemocy, gdy próbuje powstrzymać sprawcę. Przemoc stosowana wobec dzieci może przybierać postać przemocy fizycznej, emocjonalnej, seksualnej. Oprócz widocznych skutków przemocy w czasie jej trwania obserwuje się także skutki odroczone. Doświadczenia przeżyte w dzieciństwie mają wpływ na całe życie. Dzieci poznają świat i rządzące nim prawa, a także swoje w nim miejsce poprzez pryzmat domu rodzinnego. W domach, gdzie mężczyzna znęca się nad kobietą, chłopcy uczą się agresji wobec kobiet. Dziewczynki zaś, tego, żeby żyć z w pełni zadowolonym mężczyzną, trzeba być bitą, poniżaną. W rodzinie gdzie ojciec bije matkę i/lub dzieci następuje modelowanie agresji. Dzieci, które na co dzień obserwują okrutne traktowanie przejawiają różne formy agresji wobec rówieśników, nauczycieli, innych osób. Jeśli wobec dziecka dodatkowo stosowane są zbyt surowe kary, nieadekwatne do winy w dziecku utrwała się poczucie niesprawiedliwości, gniewu i zaczyna ono szukać akceptacji poza domem. Jeśli natrafi na podobnych sobie utworzą grupę nieformalną organizującą napady i znęcającą się nad słabszymi. Dzieci te często mają problemy z nauką, koncentracją uwagi, powtarzają klasy, wagarują. Innym sposobem ucieczki od problemów jest nadużywanie alkoholu, palenie papierosów, czy branie narkotyków. W ekstremalnych przypadkach dzieci krzywdzone przez swoich najbliższych podejmują próby samobójcze, powodują samookaleczenia. Przemoc stosowana wobec dzieci szczególnie w rodzinie ma związek z wieloma przykrymi konsekwencjami. Ucząc ich jak mają rozwiązywać konflikty oraz jakie metody powinien stosować by osiągać sukcesy. Ponadto, dziecko doznające krzywdy ze strony dorosłych lub rówieśników:

- 1) uczy się rozwiązywać spory i pojawiające się trudności przy pomocy siły fizycznej i przemocy,
- 2) jest agresywne wobec rówieśników, często okazuje złość,
- 3) może wykazywać nadmierny niepokój lub być pobudzone,
- 4) nie wierzy we własne możliwości i ma zaniżony obraz samego siebie, niską samoocenę,
- 5) może przejawiać huśtawkę nastrojów,
- 6) obwinia innych za swoje niepowodzenia czy problemy.

2.6. Mężczyzna jako ofiara przemocy w rodzinie

§ 7. Rozpatrując problematykę przemocy domowej, najczęściej czyni się to w kontekście kobiety będącej ofiarą przemocy i mężczyzny występującego w roli sprawcy przemocy. W literaturze oraz publikacjach popularnonaukowych coraz częściej pojawiają się artykuły poruszające temat przemocy wobec mężczyzn. Wzrost aktów przemocy, w których to kobiety są agresorami burzy mit, iż to wyłącznie one są jej ofiarami. Analiza zjawiska przemocy w rodzinie wskazuje, iż kobiety stanowią najliczniejszą grupę ofiar przemocy, ale mężczyźni, mimo, że stanowią mniej liczną grupę, to w ten sam sposób doświadczają psychicznych konsekwencji tego aktu. Zarówno kobiety, jak i mężczyźni mają zbliżoną skłonność do stosowania przemocy, aczkolwiek mężczyźni w porównaniu do kobiet rzadziej przyznają się do faktu bycia ofiarą przemocy. W społeczeństwie wciąż panuje stereotyp silnego, twardego mężczyzny i słabszej, kruchej kobiety. Staje się to powodem zatajania przez mężczyzn faktów doznawania przemocy ze strony partnerek. Przemoc ta ma rzadziej charakter fizyczny. Często wiąże się z przemocą emocjonalną, psychicznym znęcaniem. Mężczyzna bywa poniżany, wyzywany, ośmieszany, kontrolowany, krytykowany, szantażowany i narażony na groźby ze strony kobiety. Pozostający w związkach małżeńskich mężczyźni – mający dzieci, są często straszeni przez kobiety ograniczeniem lub całkowitą utratą kontaktu z dziećmi. Zdarza się, że kobiety nastawiają negatywnie dzieci wobec ojców, co wzbudza w nich lęk i niszczy ich relacje z dziećmi. W takich sytuacjach pod znakiem zapytania staje autorytet ojca i jego pozycja w rodzinie. Krzywdzeni mężczyźni, rzadziej dochodzą swoich praw i szukają pomocy. Wstydzą się faktu pobicia przez partnerkę, ukrywają widoczne ślady i zaprzeczają, że przemoc może ich dotyczyć. Wynika to z braku świadomości społecznej powagi problemu przemocy w stosunku do mężczyzn. Co więcej, zdarza się, iż przemoc wobec mężczyzn jest nadal w wielu środowiskach tematem tabu. Mężczyzna będący ofiarą znęcania się psychicznego lub przemocy fizycznej ze strony partnerki, wzbudza zdziwienie i niedowierzanie otoczenia. Zamyka mu to drogę do uzyskania pomocy, może wzmagać rozwój wiktyimizacji. Zatem, przeciwdziałając przemocy w rodzinie dotyczącej nie tylko kobiety, lecz także i mężczyzn należy zwiększać świadomość społeczną oraz otwierać się i być gotowym na udzielenie pomocy w razie wystąpienia tego typu problemu. Należy również kłaść nacisk na zwiększenie troski o dobro mężczyzny sprzeciwiając się stereotypowemu postrzeganiu zarówno roli kobiety i mężczyzny we współczesnym świecie

2.7 Przemoc w rodzinie wobec osób starszych/lub niepełnosprawnych

§ 8. 1. Rozpatrując przemoc w rodzinie nie można przejść obojętnie wobec tzw. ageizmu – charakteryzującego się wzmocnieniem wykluczenia osób starszych powodującego wzrost dyskryminacji osób starszych. Przemoc w rodzinie wobec osób starszych występuje pod wieloma postaciami:

- 1) krzywdzenie fizyczne – występujące pod postacią: bicia, kopania, zadawania bólu, krępowania, wiązania itp.,
- 2) krzywdzenie psychiczne/emocjonalne – stosowanie gróźb słownych, infantylizacja (używanie „dziecięcej” mowy), poniżanie i inne działania mające na celu dehumanizację osoby, po to by wzbudzić w niej lęk przed próbą sprzeciwu rozniewaniem sprawcy przemocy,
- 3) przemoc finansowa/ekonomiczna – pozbawianie środków do życia, wymuszanie pieniędzy,
- 4) zaniechanie – najczęściej występująca forma przemocy, opiera się na zaniechaniu i poważnych uchybieniach ze strony opiekunów osoby starszej widocznych w odmowie zaspakajania potrzeb fizjologicznych w tym brak pożywienia, wody, zapewnienia opieki i higieny osobistej; psychicznych, tj. brak zapewnienia bezpieczeństwa, nie okazywanie szacunku, miłości
- 5) brak odpowiedniej opieki zdrowotnej, dostarczania leków,
- 6) przemoc seksualna – kontakty seksualne z osobami w podeszłym wieku, pojawiający się u seniorów lęk przed rozbieraniem, uszkodzeniem narządów płciowych, choroby weneryczne, infekcje intymne.

2. Analiza danych zawartych w literaturze dotyczącej problemu przemocy stosowanej wobec osób starszych wskazuje na obecność czynników zwiększających ryzyko występowania przemocy, są to m.in.: historia rodziny, płeć, wzajemna zależność członków rodziny, dzielenie wspólnego mieszkania lub domu, fizyczne lub psychiczne obciążenia członków rodziny.

2.8. Charakterystyka sprawcy przemocy w rodzinie

§ 9. 1. Badania prowadzone wśród osób, które stosują przemoc wobec najbliższych jednoznacznie pokazują, że nie ma jednolitego portretu (jednego typu) sprawcy przemocy w rodzinie. Udało się jednak wyodrębnić u sprawców przemocy pewne cechy wspólne, które posiadają oni w stopniu większym niż osoby, które nie krzywdzą członków swojej rodziny.

2. Należą do nich:

- 1) doznawanie przemocy w dzieciństwie - wiele osób, które w swoim dorosłym życiu stosują przemoc – doznawało jej w dzieciństwie. Niektórzy z nich to ofiary ostrej przemocy fizycznej (bicie, celowe oparzenia, głodzenie), psychicznej (wyzwiska, straszenie, grożenie, szantaż, zamykanie w ciemnych, zimnych pomieszczeniach), seksualnej czy skrajnego zaniedbania. Badania pokazują, że 40% sprawców przemocy skazanych za znęcanie się nad rodziną (art. 207 kodeksu karnego) było ofiarami przemocy w dzieciństwie, a 65% - twierdziło, że relacje pomiędzy ich rodzicami były złe i pełne konfliktów (D. Rode „Psychologiczne uwarunkowania przemocy w rodzinie”, 2010r). Wśród sprawców przemocy są także osoby, które w dzieciństwie były świadkami przemocy – same nie były krzywdzone, ale widzieli jak ojciec znęca się nad matką, jak matka bije ich młodsze rodzeństwo, itp. Wśród sprawców przemocy jest także spora grupa osób, które nigdy nie doznały przemocy wewnątrzrodzinnej, nie były ani jej ofiarami ani świadkami, a mimo to stosują przemoc wobec członków swojej rodziny;
- 2) przekonania - przemoc wynikać może z systemu przekonań i może być narzędziem do narzucania swoich poglądów i przekonań. Wielu sprawców przemocy uważa, że władza, dominacja i kontrola w relacjach rodzinnych to nieodłączny element funkcjonowania mężczyzny, co gwarantuje mu uprzywilejowaną pozycję. W związku z powyższym naturalne wydaje się im oczekiwanie, że to zdanie mężczyzny będzie najważniejsze „bo przecież żona i dzieci nic nie rozumieją, nic nie wiedzą o życiu”, „bo to ja – mąż i ojciec - zarabiam na dom i ich wszystkich utrzymuję”, „bo każdy w rodzinie powinien znać swoje miejsce”. Niektórzy mężczyźni stosujący przemoc reprezentują określone poglądy na rolę kobiet w małżeństwie i rodzinie. Są przekonani, że powinny one przede wszystkim urodzić i wychowywać dzieci, utrzymywać porządek w mieszkaniu, gotować, czuwać nad dobrą atmosferą w domu, dbać o to, aby po powrocie z pracy mężczyzna mógł spokojnie odpocząć. Sprawcy przemocy mają także silne przekonanie, że to co się dzieje w ich domu, w ich rodzinie, jest wyłącznie ich prywatną sprawą. Mają prawo zachowywać się tak jak uważają za stosowne i nikt (ani służby, ani sąsiedzi, czy członkowie dalszej rodziny) nie powinien wtrącać się w ich życie.
- 3) przemoc jako forma wpływu - stosowanie przemocy przynosi sprawcy wymierne korzyści. Najważniejszą z nich wydaje się to, że w stosunkowo krótkim czasie jest on w stanie osiągnąć wszystko czego chce, nawet jeśli rodzina ma odmienne zdanie. Przemoc i agresja są metodą rozwiązywania konfliktów, wyznaczają pozycję w rodzinie, dają szansę na szybkie wyegzekwowanie od innych tego, czego się od nich oczekuje. Większość sprawców przemocy posiada autorytarne poglądy. Są przekonani o słuszności swoich działań, nie znoszą sprzeciwu, a każda sytuacja, w której partnerka będzie miała odmienne zdanie, jest interpretowana przez nich jako niesubordynacja i złamanie „ładu i porządku”. „Porządek w rodzinie” jest przez osoby stosujące przemoc również specyficznie pojmowany. Oznacza bezwzględna akceptację i realizację zasad ustalonych przez sprawcę przemocy i narzuconych pozostałym członkom rodziny. Sprawcy przemocy są przekonani, że przemoc jest najlepszą metodą uzyskania i utrzymania szacunku innych osób – w tym członków rodziny. Tymczasem, jeśli przyjrzymy się dobrze relacjom w takiej rodzinie, to szybko okaże się, że to, co osoby stosujące przemoc nazywają szacunkiem jest strachem, lękiem i obawami.

- 4) manipulacja - sprawca przemocy potrafi bardzo logicznie wyjaśnić swoje zachowanie wobec bliskich. Zwykle doskonale zdaje sobie sprawę z tego, że postępuje niewłaściwie. Usprawiedliwia wtedy swoje zachowanie, zrzuca odpowiedzialność za swoje czyny na ofiary, bagatelizuje, neguje obowiązujące zasady i wartości. Stosuje cały wachlarz manipulacji, żeby tylko odsunąć od siebie podejrzenie i usprawiedliwić się (odwołuje się do wyższych racji, kwestionuje swoją odpowiedzialność, kwestionuje szkody, jakie pojawiły w konsekwencji przemocy, neguje fakt, że ktoś z jego bliskich mógł doznać jakiegokolwiek krzywdy i jest ofiarą przemocy, itp.).
- 5) trudności w radzeniu sobie z emocjami - osoby, które stosują przemoc często mają kłopoty w rozpoznawaniu i nazywaniu tego co czują. Przeżywanie emocji, wzruszeń, wydaje im się „nie męskie”, w związku z tym jedyne co są w stanie zaakceptować u siebie to złość, gniew, zdenerwowanie. Wiele osób, które stosują przemoc wobec swoich bliskich posiada bardzo niskie poczucie własnej wartości, są niepewne swojej pozycji w rodzinie i w kontaktach z osobami spoza rodziny. Odczuwają obawę przed porzuceniem, a to może skutkować zazdrością i potrzebą kontrolowania innych. Czują się zagrożone negatywną oceną innych osób, przeżywają lęk przed opiniami, sądami na swój temat. Łatwiej niż osoby, które nie stosują przemocy wpadają w złość i gniew. Każdy drobiazg może stać się „iskrą”, która spowoduje wybuch. Niektórzy po aktach przemocy odczuwają wstyd, który jeszcze bardziej wzmacnia ich negatywną ocenę samego siebie. Poczucie winy może być tak silne, że trudno z nim sobie poradzić. Aby poradzić sobie z poczuciem winy próbują dopatrzeć się przyczyn swojej agresji w zachowaniu innych osób i przekonać siebie i innych, że winę za to co się stało ponoszą wszyscy wokoło – tylko nie on. Większość sprawców przemocy w rodzinie nie jest zdolna do odczuwania empatii. Fakt, że nie konfrontują się z własnymi uczuciami, że „zamrażają” i blokują własne przeżywanie emocji, powoduje, że stają się nieczuli, niewrażliwi na krzywdę drugiego człowieka – także tego, który jest im najbliższy: żony, męża, dziecka, starego rodzica.
- 6) przemoc jako „zasłużona” kara - niektórzy sprawcy sięgają po zachowania przemocowe, ponieważ – ich zdaniem – są one metodą wymierzania „zasłużonej” kary. Przemoc wobec bliskich przypomina realizację przygotowanego scenariusza: jest zaplanowana (czasem ze szczegółami) i realizowana bez emocji, z zimną krwią. Tej swoistej „egzekucji” towarzyszyć może zakaz okazywania przez ofiarę bólu i cierpienia (płaczu, krzyków, prośb o litość), a kiedy te się pojawiają, mogą nasilać agresję sprawcy przemocy i siłę „kary”.
- 7) alkohol i inne czynniki ryzyka - badania pokazują, że prawdopodobieństwo wystąpienia przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym jest dwukrotnie większe niż w rodzinach, w których problem ten nie występuje. Ze statystyk policyjnych dotyczących procedury „Niebieskie Karty” wynika, że blisko 70% osób, wobec których interweniują policjanci w związku z przemocą w rodzinie, to osoby, które w chwili gdy krzywdziły swoich bliskich były pod wpływem alkoholu.
- 8) cykl przemocy (opisany w rozdziale 1.3)

Rozdział 3

Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu wrocławskiego

§ 10. 1. Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie wrocławskim na lata 2021-2025 jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji programu na lata 2016-2020. Istotnym elementem Programu jest koordynacja działań podejmowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławku na rzecz osób doświadczających przemocy oraz sprawców przemocy. Podejmowane dotychczas działania potwierdzają ich skuteczność zarówno w sferze udzielania profesjonalnej pomocy, jak również w sferze działań prewencyjnych. Podstawę programu stanowi podejście interdyscyplinarne, zgodnie, z którym wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów różnych dziedzin, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji.

2. W celu zdiagnozowania problemu przemocy w rodzinie w powiecie wrocławskim, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławku zebrało dane w tym zakresie za okres 2018-2020 od:

- 1) ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu wrocławskiego,
- 2) Komendy Miejskiej Policji we Wrocławku,
- 3) Prokuratury Rejonowej we Wrocławku,
- 4) Sądu Rejonowego we Wrocławku,
- 5) Sądu Rejonowego w Radziejowie.

3. Z danych uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej wynika, że w każdym mieście i gminie na terenie powiatu wrocławskiego realizowane są wieloletnie programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada na samorzady gmin obowiązek powoływania zespołów interdyscyplinarnych, które z mocy ustawy podejmują działania w stosunku do osób i rodzin dotkniętych przemocą domową, ale również inicjują działania w stosunku do zewnętrznych podmiotów i instytucji zajmujących się zjawiskiem przemocy w rodzinie. Na podstawie zebranych danych wynika, że w powiecie wrocławskim we wszystkich gminach funkcjonują Zespoły Interdyscyplinarne ds. przeciwdziałania przemocy, w skład których wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz kuratorzy sądowi. Celem Zespołów jest budowanie lokalnego systemu wsparcia dla osób i rodzin doświadczających przemocy oraz wypracowanie standardów współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy. Zakończenie procedury następuje w przypadku ustania przemocy w rodzinie w sposób trwały oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy. Procedura zostaje również zamknięta, gdy zespół rozstrzygnie o braku zasadności podejmowania działań.

Tabela 1: Stosowanie procedury „Niebieskiej Karty” z podziałem na instytucje

		2018	2019	2020
Liczba prowadzonych Niebieskich Kart		160	200	178
Liczba zainicjowanych procedur NK - ogółem		137	163	146
Przez:	policję	128	156	132
	jednostkę pomocy społecznej	9	5	12
	gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych	0	0	1
	ochronę zdrowia	0	0	0
	oświatę	0	2	1
	inne	0	0	0
Liczba zakończonych NK		98	147	111
Liczba sprawców przemocy – ogółem		158	184	163
w tym:	kobiet	5	12	12
	mężczyzn	152	171	150
	dzieci	1	1	1
Liczba ofiar przemocy w rodzinie - ogółem		210	265	236

w tym:	kobiet	150	164	139
	mężczyzn	11	30	20
	dzieci	49	71	77

Źródło: Dane Zespołów Interdyscyplinarnych z powiatu włocławskiego

4. Z powyższych danych wynika, że w powiecie włocławskim zjawisko przemocy utrzymuje się na podobnym poziomie. W latach 2018-2020 liczba prowadzonych procedur „Niebieskiej Karty” przedstawiała się następująco: w roku 2018 - 160, w roku 2019 - 200, do 178 w roku 2020. Analizując powyższe lata, zauważyć należy, że najwięcej prowadzonych, jak i zainicjonowanych Niebieskich Kart miało miejsce w 2019r.

5. Na przełomie badanych lat widać, że Policja podczas przeprowadzanych interwencji w środowisku wszczyniała najczęściej NK. Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodzin dotkniętych przemocą odbywa się w oparciu o procedurę NK i nie wymaga zgody osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Procedura wszczynana jest w sytuacji, gdy dany podmiot w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych powziął podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. Podstawę prawną do zakończenia procedury NK stanowi art. 18 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie procedury NK i wzorów formularzy, który mówi, że następuje ono w przypadku: ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo rozstrzygnięciu o braku zasadności podejmowania działań.

6. Dane wskazane w poniższej tabeli wskazują, że coraz więcej osób obejmowanych jest procedurą NK. Rosnąca liczba NK może świadczyć o tym, że zwiększa się świadomość społeczna zarówno osób, które dotknęła przemoc w rodzinie, jak i świadków przemocy. Procedura ta pozwala na skuteczniejszą pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Tabela 2: Stosowanie procedury Niebieskiej Karty na terenie gmin

Nr.	OPS	Liczba prowadzonych Niebieskich Kart			Liczba zakończonych Niebieskich Kart		
		2018	2019	2020	2018	2019	2020
1.	Baruchowo	11	14	12	3	10	9
2.	Boniewo	1	1	3	0	0	1
3.	Brześć Kuj.	39	29	24	27	10	9
4.	Chocień	6	16	9	2	17	8
5.	Chodecz	8	10	12	3	6	2
6.	Fabianki	16	29	22	5	28	18
7.	Izbica Kuj.	11	18	12	6	17	10
8.	Kowal (MOPS)	6	3	6	5	4	5
9.	Kowal	10	12	14	5	7	4
10.	Lubanie	8	7	7	6	3	7
11.	Lubień Kuj.	14	17	9	7	13	5
12.	Lubraniec	16	13	17	8	8	9
13.	Włocławek	14	31	31	21	24	24
	Ogółem:	160	200	178	98	147	111

Źródło: Dane Zespołów Interdyscyplinarnych z powiatu włocławskiego

7. Wśród gmin z terenu powiatu włocławskiego najwyższy wskaźnik realizacji procedury NK w okresie minionych 3 lat osiągnął Zespół Interdyscyplinarny z gminy Brześć Kujawski (92), Włocławek (76) oraz Fabianek (67). Najniższy natomiast Zespół Interdyscyplinarny z Boniewa (5) i Miasta Kowal (15). Podobnie wygląda kwestia zamknięcia Niebieskich Kart przez zespoły. Najwięcej NK zostało zamkniętych przez gminę Włocławek (69), Fabianki (51) oraz Brześć Kujawski (46). Najmniej NK zamknęła gmina Boniewo (1), Chodecz (11), Miasto Kowal (14). Adekwatnie do ilości założonych Niebieskich Kart przedstawia się liczba sprawców przemocy w rodzinie.

Tabela 3: Liczba sprawców przemocy w rodzinie

Nr.	OPS	2018	2019	2020
-----	-----	------	------	------

		Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci
1.	Baruchowo	0	9	0	2	11	0	0	10	0
2.	Boniewo	0	1	0	0	1	0	0	4	0
3.	Brześć Kuj.	1	38	0	4	25	0	4	20	0
4.	Chocień	0	6	0	0	15	1	0	8	1
5.	Chodecz	0	8	0	0	10	0	1	11	0
6.	Fabianki	0	16	0	2	27	0	3	21	0
7.	Izbica Kuj.	0	8	1	0	11	0	1	10	0
8.	Kowal (MOPS)	0	6	0	2	1	0	1	5	0
9.	Kowal	1	9	0	1	11	0	2	12	0
10.	Lubanie	0	5	0	1	4	0	0	3	0
11.	Lubień Kuj.	2	12	0	1	16	0	0	9	0
12.	Lubraniec	1	15	0	0	13	0	0	17	0
13.	Włocławek	0	19	0	1	26	0	0	20	0
	Ogółem:	5	152	1	14	171	1	12	150	1

Źródło: Dane Zespołów Interdyscyplinarnych z powiatu włocławskiego

8. Szczególną uwagę należy zwrócić na to, że w roku 2019 odnotowano najwyższą liczbę sprawców przemocy – 184, z czego 171 stanowili mężczyźni, 14 kobiety i 1 dziecko. Na terenie powiatu włocławskiego, wśród osób dotkniętych przemoc, przeważającą część stanowią kobiety.

Tabela 4: Liczba ofiar przemocy w rodzinie

Nr.	OPS	2018			2019			2020		
		Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci
1.	Baruchowo	9	0	0	14	3	0	10	5	2
2.	Boniewo	0	1	0	0	1	0	0	4	0
3.	Brześć Kuj.	36	5	2	18	12	23	22	3	21
4.	Chocień	6	0	0	16	0	0	9	0	0
5.	Chodecz	8	0	2	10	1	2	10	3	5
6.	Fabianki	16	0	1	22	4	4	20	1	10
7.	Izbica Kuj.	9	0	0	12	0	0	11	0	2
8.	Kowal (MOPS)	5	1	0	2	1	0	4	2	0
9.	Kowal	10	0	5	9	1	8	12	1	7
10.	Lubanie	5	0	0	5	0	1	2	1	0
11.	Lubień Kuj.	12	2	4	15	2	3	9	0	0
12.	Lubraniec	15	2	35	14	5	28	10	0	30
13.	Włocławek	19	0	0	27	0	2	20	0	0
	Ogółem:	150	11	49	164	30	71	139	20	77

Źródło: Dane Zespołów Interdyscyplinarnych z powiatu włocławskiego

9. W 2018 roku spośród 210 osób będącymi ofiarami przemocy w rodzinie ponad 71% stanowiły kobiety. W 2019 roku spośród 265 osób prawie 62% to kobiety, ponad 11% stanowili mężczyźni, a prawie 27% stanowiły dzieci. Rok 2020 to 236 osób będących ofiarami przemocy w rodzinie, z czego niespełna 59% stanowiły kobiety, ponad 8% mężczyźni, a prawie 33% stanowiły dzieci.

10. Na podstawie danych uzyskanych z Komendy Miejskiej Policji we Włocławku interwencje domowe policji w powiecie włocławskim przedstawiają się następująco:

Tabela 5: Interwencje domowe, a przemoc

POWIAT WŁOCLAWSKI	2018	2019	2020
Liczba przeprowadzonych interwencji domowych (ogółem)	1501	1590	1909
w tym: dotyczących przemocy w rodzinie (wszczęście procedury Niebieskiej Karty)	575	619	549

Liczba interwencji dotyczących przemocy w rodzinie ze względu na miejsce zamieszkania:				
- miasto		471	481	436
- wieś		104	138	113
Liczba sprawców przemocy domowej (ogółem)		579	626	554
w tym :	kobiet	33	33	31
	mężczyzn	543	589	523
	małoletnich	3	4	0
Liczba sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu (ogółem)		380	388	314
W tym:	kobiet	17	18	9
	mężczyzn	363	369	305
	małoletnich	0	1	0
Liczba ofiar przemocy w rodzinie (ogółem)		620	707	631
w tym:	Kobiet	508	565	465
	Mężczyzn	69	74	80
	Dzieci	43	68	86

Źródło: Dane KMP we Włocławku

11. Według danych uzyskanych ze statystyk Komendy Miejskiej Policji we Włocławku od 2018r. do 2020r. znacznie wzrosła liczba interwencji domowych z 1.501 do 1.909. Nie nastąpił natomiast wzrost liczby przeprowadzonych interwencji dotyczących przemocy w rodzinie. W 2018r. ich liczba wynosiła – 575, w 2019r. - 619, w 2020r. - 549. Najwięcej interwencji domowych odnotowano w miastach. Adekwatnie, do danych uzyskanych z ZI, największą grupę pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej także stanowią kobiety. Ze statystyk wynika, że w ubiegłym roku 631 osób zostało pokrzywdzonych, w tym 74% stanowiły kobiety. Na uwagę zasługuje również fakt, że ofiarami przemocy stają się również mężczyźni. W 2020r. stanowili oni grupę 80 osób. Niemniej jednak mężczyźni są głównymi sprawcami przemocy w rodzinie (na 554 sprawców przemocy w 2020r., 523 stanowili mężczyźni). Ponad 300 było pod wpływem alkoholu.

12. Wypełnienie „Niebieskiej Karty” nie jest równoznaczne ze złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa i nie zawsze stanowi podstawę do wszczęcia postępowania karnego.

13. Przemoc w rodzinie najczęściej jest określana jako znęcanie się nad rodziną. Zgodnie z art. 207 § 1 k.k. kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności (...).

14. Sąd Najwyższy wielokrotnie precyzował w swoich orzeczeniach sposoby rozumienia pojęcia „znęcania się”. Istota przestępstwa określonego w art. 207 § 1 k.k. polega na jakościowo innym zachowaniu się sprawcy względem pokrzywdzonego, jakże odmiennym od przypadków znieważania, naruszania nietykalności cielesnej, itp.

15. Przemoc w rodzinie zawsze narusza prawa osoby przeciwko której jest skierowana. Skutkiem tego naruszania jest odpowiedzialność prawna osoby, która stosuje przemoc. Rodzaj odpowiedzialności prawnej zależy od tego jakich zachowań dopuścił się sprawca oraz od jego postawy (dążenia do pozytywnej zmiany swojego zachowania). Ze względu na to, że nie ma przepisu, który wprowadzałby jeden rodzaj kary dla stosujących przemoc wobec najbliższych oznacza to, że każde pojedyncze zachowanie będące przemocą w rodzinie może powodować różne, negatywne dla sprawcy konsekwencje prawne.

16. Liczbę dochodzeń w sprawie przemocy z art. 207 § 1 k.k. prowadzonych przez Prokuraturę Rejonową we Włocławku obrazuje poniższa tabela.

Tabela 6: Dochodzenia w sprawie przemocy

	2018	2019	2020
Liczba dochodzeń w sprawie przemocy- ogółem	125	183	151
W tym:			
Liczba dochodzeń w sprawie przemocy z art. 207 kk zakończonych wniesieniem aktu oskarżenia	55	85	65
Liczba dochodzeń w sprawie przemocy z art. 207 kk umorzonych	70	98	86

Źródło: Dane Prokuratury Rejonowej we Włocławku

17. Z powyższych danych wynika, że najczęściej dochodzeń w sprawie przemocy miało miejsce w 2019r., był to wzrost w stosunku do roku poprzedniego o liczbę 58. Na uwagę zasługuje również liczba dochodzeń umorzonych w sprawie przemocy z art. 207 kk, ponieważ ich liczba jest znacznie wyższa, niż postępowań zakończonych aktem oskarżenia. Umorzenie dochodzeń mogło wynikać z wycofania zeznań ofiary lub braku materiału dowodowego w sprawie.

18. Liczbę postępowań i rodzaj zastosowanych środków karnych na przestrzeni 3 lat zastosowanych przez Sąd Rejonowy we Włocławku przedstawia tabela 7.

Tabela 7: Postępowania prowadzone przez Sąd Rejonowy we Włocławku i Sąd Rejonowy w Radziejowie w związku z przemocą w rodzinie wraz z środkami karnymi zastosowanymi wobec sprawców przemocy

	2018	2019	2020
Liczba zarejestrowanych spraw dotyczących przemocy w rodzinie	91	111	78
Liczba postępowań z art. 207 kk zakończonych wydaniem wyroku skazującego	66	77	52
Liczba postępowań zakończonych umorzeniem	1	2	3
Liczba postępowań zakończonych uniewinnieniem	0	2	0
Liczba postępowań warunkowo umorzonych	5	1	1
Kary wobec sprawców przemocy w rodzinie	64	75	47
grzywna	3	2	0
ograniczenie wolności	11	14	8
pozbawienie wolności	50	59	39
25 lat pozbawienia wolności	0	0	0
dożywotnie pozbawienie wolności	0	0	0
Zobowiązania skazanego do:	55	50	28
Powstrzymania się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających	34	35	21
Poddania się terapii uzależnień, w tym: - poddania się terapii, w szczególności psychoterapii lub psychoedukacji; - uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych	3	3	0
Powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach	1	0	0
Powstrzymania się od kontaktowania się z pokrzywdzonym lub innymi osobami w określony sposób	6	4	5
Powstrzymania się od zbliżania się do pokrzywdzonego lub innych osób	7	6	2
Opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym	4	2	0

Źródło: Dane Sądu Rejonowego we Włocławku i Sądu Rejonowego w Radziejowie

19. Analiza danych dotyczących spraw kończących się wniesieniem aktu oskarżenia, które rozstrzygnięcie znajdują w Sądzie Rejonowym we Włocławku i Sądzie Rejonowym w Radziejowie wskazuje, że znaczna część spraw wniesionych do SR kończy się wydaniem wyroku skazującego, nieliczne sprawy zakończyły się umorzeniem lub zostało warunkowo umorzonych. Bardzo ważne jest to, że większość spraw zakończyła się wydaniem wyroków skazujących.

20. Zasadnicze znaczenie dla oddziaływania na sprawców przemocy oraz dla ochrony przez nich pokrzywdzonych ma sprawność postępowania wykonawczego. Analiza powyższych danych pochodzących z Sądu Rejonowego we Włocławku i Sądu Rejonowego Radziejowie wskazuje, że najczęstszym środkiem karnym zastosowanym wobec sprawców przemocy w rodzinie jest kara pozbawienia wolności. Rzadziej stosuje się karę ograniczenia wolności. W odniesieniu do zobowiązań skazanego, najwyższy odsetek stanowi powstrzymanie się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających. Niestety brak jest środków nakazowych w postaci nakazu uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych co powoduje, że osoby te nie szukają wsparcia w zmianie swojego zachowania.

21. Uznając, że przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności, a także w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie niezbędne jest objęcie pomocą i wsparciem ofiar przemocy, a także podjęcie działań wobec sprawców.

22. Przemoc w rodzinie to zjawisko, które nie powinno występować. Niestety występuje i bardzo często jest ukrywana przez osoby jej doznające. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie z różnych powodów nie chcą ujawniać tego faktu i obciążać sprawców przemocy. Osoby te lub osoby im bliskie najczęściej szukają wsparcia w jednostkach pomocy społecznej najbliższej miejsca zamieszkania, tj. w miejskim lub gminnym ośrodku pomocy społecznej.

23. Przemoc ukierunkowana jest głównie w stosunku do osób słabych fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości i uzależnionych od sprawcy. Ofiarami przemocy najczęściej zostają dzieci i kobiety. Jednakże coraz częściej się zdarza, że mężczyźni są dotknięci przemocą w rodzinie.

24. Dane zawarte w powyższych tabelach wskazują, iż osoby pokrzywdzone korzystają z pomocy różnych instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, a zatem są coraz bardziej świadome swoich praw. Jednakże pomoc dla ofiar przemocy w rodzinie to nie tylko zeznania w jednostce Policji, założenie „Niebieskiej Karty”. Niezbędna jest pomoc psychologiczna, prawna, socjalna, a także nierzadko pomoc w postaci tymczasowego schronienia.

25. Na terenie powiatu włocławskiego osoby dotknięte przemocą domową od 2004 r. mogą korzystać z wsparcia oferowanego przez Punkt poradnictwa specjalistycznego dla osób i rodzin będących ofiarami przemocy lub znajdujących się w innej trudnej sytuacji kryzysowej w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku, ul. Stodólna 68. Oferuje on poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i pedagogiczne. Jest ono świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów związanych z przemocą w rodzinie. W ramach poradnictwa specjalistycznego prowadzona jest interwencja kryzysowa. Punkt poradnictwa czynny jest w każdy poniedziałek w godz. 15.30-17.30.

Tabela 8: Liczba konsultacji specjalistycznych w ramach Punktu Poradnictwa Specjalistycznego

	2018	2019	2020
Liczba udzielonych porad	64	43	32
Liczba porad dotycząca przemocy	13	13	6

Źródło: Dane PCPR we Włocławku

26. Z danych liczbowych zgromadzonych w powyższej tabeli wynika, iż najwięcej porad zostało udzielonych w 2018r.

27. W pracy z ofiarą przemocy bardzo duże znaczenie mają konsultacje. Ich zadaniem jest umożliwienie ofierze przemocy dokonania rzeczowej i spokojnej analizy własnej sytuacji określenia, jakie działania w danym przypadku powinny zostać podjęte. Dopiero gdy ona sama określi, jakie kroki chce przedsięwziąć, można przejść do następnego etapu, tj. udzielania wsparcia w konkretnych działaniach.

28. Pomoc rodzinie, w której jest przemoc obliuguje również do prowadzenia działań wobec sprawców. Ta część wsparcia dla rodziny przemocowej jest najtrudniejsza do zrealizowania, bowiem przyznanie się do stosowania przemy w obec najbliższych osób jest bardzo trudne. Tut. Centrum co roku oferuje możliwość uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

29. Z ogólnokrajowych danych statystycznych Biura Prewencji Komendy Głównej Policji wynika, że w 2020r. nastąpił spadek liczby przypadków przemy w rodzinie. Odnotowano 164 065 sytuacji, dotyczących poszczególnych rodzajów przemy, co w odniesieniu do 2019 r. dało spadek o 2 037 przypadków, natomiast w stosunku do 2018 r. wzrost o 4 768 sytuacji. W 2020 r. liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie wyniosła 85 575 osób, co w stosunku do 2019 i 2018 r. stanowi spadek, odpowiednio o 2,79% i 2,90% (www.statystyka.policja.pl).

30. Przedstawione liczby potwierdzają, że przemoc w rodzinie jest zjawiskiem ciągle nam towarzyszącym. Zapewne nie jesteśmy w stanie całkowicie zapobiec problemowi przemy, ale można zmniejszyć jej rozmiary poprzez podejmowanie interdyscyplinarnych działań przez organy ścigania, wymiar sprawiedliwości, pomoc społeczną, oświatę, ochronę zdrowia, gdyż każda z tych instytucji dysponuje innymi narzędziami i tylko poprzez połączenie sił możliwym jest skuteczne przeciwdziałanie przemy.

Rozdział 4 Założenia programu

§ 11. 1. Wszelkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego Programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy jak i ochronie rodzin zagrożonych przemocą. Aby efektywnie zapobiegać problemowi przemocy w rodzinie i zwalczać zachowania przemocowe, niezbędne jest stworzenie spójnego i wielopoziomowego systemu pomocy osobom uwikłanym w przemoc, systemu opartego o aktywizację i rozwój zasobów lokalnych, zwłaszcza ilości dostępnych form pomocy oraz specjalistów.

2. Program skierowany jest do:

- 1) osób dotkniętych przemocą w rodzinie, w tym: współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, dzieci, osób starszych, osób niepełnosprawnych,
- 2) osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 3) świadków przemocy w rodzinie,
- 4) przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy,
- 5) społeczności lokalnej.

3. Cele programu:

Celem głównym programu jest zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

4. Cele szczegółowe:

- 1) Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 2) Zwiększenie skuteczności działań w zakresie udzielania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
- 3) Zwiększenie skuteczności podejmowanych działań wobec sprawców przemocy w rodzinie.
- 4) Zwiększenie wiedzy z zakresu przemocy oraz podniesienie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej na temat przemocy.

5. Zadania:

1.	Cel szczegółowy: Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie		
1.1	1. Organizowanie szkoleń, konferencji, warsztatów na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 2. Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc w rodzinie w formach: in. spotkań osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu wymiany informacji/supervizji. 3. Upowszechnianie materiałów dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie (strona internetowa,	PCPR, OPS, Policja, szkoły, organizacje pozarządowe	2021-2025

	ulotki/broszury/plakaty).		
2.	Cel szczegółowy: Zwiększenie skuteczności działań w zakresie udzielania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie		
	<p>1. Zapewnienie osobom doznającym przemocy w rodzinie bezpiecznego, czasowego schronienia oraz dostępu do pomocy o charakterze:</p> <ul style="list-style-type: none"> - natychmiastowego wsparcia psychologicznego, - konsultacji, wsparcia, terapii, psychoedukacji w zakresie przemocy, - udzielanie pomocy dotyczącej trudności wychowawczych, - dostępności do bezpłatnej pomocy prawnej, - dostępności do form pomocy związanej z doznawaniem przemocy (grupa wsparcia), - warsztatów, zajęć grupowych. <p>2. Realizowanie przez instytucje publiczne zajmujące się pomocą osobom dotkniętym przemocą w rodzinie pomocy w formie poradnictwa medycznego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego.</p> <p>3. Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.</p> <p>4. Upowszechnianie informacji w zakresie udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.</p>	<p>PCPR, OPS, szkoły, organizacje pozarządowe, OIK</p> <p>PCPR, OPS, PUP, przychodnie podstawowej opieki medycznej</p> <p>OPS, PCPR, rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze</p> <p>PCPR</p>	2021-2025
3.	Cel szczegółowy: Zwiększenie skuteczności podejmowanych działań wobec sprawców przemocy w rodzinie		
	<p>1. Interweniowanie oraz reagowanie odpowiednich służb na przemoc w rodzinie.</p> <p>2. Realizowanie programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie.</p> <p>3. Aktywność oraz współdziałanie oraz wymiana informacji pomiędzy służbami w zakresie monitoringu zachowań osób skazanych za stosowanie przemocy w rodzinie.</p>	<p>Policja, OPS, PCPR</p> <p>PCPR, OPS, Policja, Sąd</p> <p>PCPR, OPS, Policja, Sąd</p>	2021-2025
4.	Cel szczegółowy: Zwiększenie wiedzy z zakresu przemocy oraz podniesienie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej na temat przemocy		
	Prowadzenie lokalnych kampanii społecznych poprzez udostępnianie	PCPR, OPS, Policja, szkoły	2021-2025

	<p>ulotek informacyjnych związanych z przemocą w rodzinie, m.in. takich, które obalają mity i stereotypy na temat przemocy w rodzinie, opisują mechanizmy przemocy w rodzinie oraz wskazują na ich społeczną szkodliwość, promują działania służące przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, wskazują możliwości i formy pomocy specjalistycznej, poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> · zamieszczanie w prasie lokalnej informacji dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie, · rozpowszechnianie informacji o instytucjach działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, · promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy. 		
--	--	--	--

6. Rezultaty: Zakłada się, że zadania realizowane w ramach Programu doprowadzą do zwiększenia skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie poprzez:

- 1) podniesienie jakości udzielanej pomocy, w tym:
 - a) podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - b) zintensyfikowanie i podniesienie jakości działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.
- 2) Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą, w tym:
 - a) udzielenie profesjonalnej pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie i osobom stosującym przemoc w rodzinie,
 - b) zwiększenie dostępności do pomocy specjalistycznej osobom i rodzinom doświadczającym przemocy, w tym zapewnienie miejsc w całodobowych placówkach udzielających pomocy.
- 3) Podniesienie świadomości społecznej w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- 4) Zacieśnienie systemu współpracy między instytucjami.
- 5) Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu włocławskiego.

7. Źródła finansowania: Środki finansowe na działania określone w Powiatowym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie włocławskim na lata 2021-2025 pozyskiwane będą z poniższych źródeł:

- 1) budżetu Powiatu Włocławskiego,
- 2) budżetu Państwa,
- 3) innych źródeł zewnętrznych

8. Realizatorzy: Koordynatorem Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie włocławskim na lata 2021-2025 jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku, które współpracować będzie z lokalnymi samorządami, instytucjami, organizacjami pozarządowymi innymi podmiotami, które zajmują się sprawami rodziny.

9. Monitoring i ewaluacja: Informację z realizacji niniejszego programu Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie składać będzie corocznie Radzie Powiatu we Włocławku wraz ze sprawozdaniem z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

10. Podstawa prawna: Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie włocławskim na lata 2021-2025 oparty jest przede wszystkim na założeniach:

- 1) Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.,
- 2) Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021 (Uchwała Nr 16 Rady Ministrów z dnia 01 lutego 2021 r.),
- 3) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021r., poz. 1249),
- 4) ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r., poz. 920, z późn. zm.),
- 5) ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876, z późn. zm.),
- 6) ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r., poz. 1359);
- 7) ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2020 r., poz. 1444, z późn.zm.),
- 8) rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. z 2011 r., Nr 50, poz. 259),
- 9) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta" (Dz. U. z 2011 r., Nr 209, poz. 1245),
- 10) rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dzieckaz rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związkuz przemocą w rodzinie (Dz. U. z 2011 r. Nr 81, poz. 448).

Uzasadnienie

Do zadań powiatu, zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz 1249), należy w szczególności opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie włocławskim na lata 2021-2025 stanowi załącznik do niniejszej uchwały. Program ten jest zgodny z Powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych w powiecie włocławskim na lata 2016-2025. W programie tym przewidziano kierunki, metody i cele działania w obszarze przemocy w rodzinie na terenie powiatu włocławskiego. Działania te są kontynuacją szeregu czynności, które podjęto w ramach realizacji wcześniej uchwalonego Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2016-2020. W związku z nałożeniem na powiat obowiązku wynikającego z przywołanego wyżej art.6 ust. 3 pkt 1 ustawy wnosi się o przyjęcie Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie włocławskim na lata 2021-2025.